

PVM SĄSKAITŲ FAKTŪRŲ REKVIZITAI ir joms keliami reikalavimai

Nuotrauka iš asmeninio albumo

Lina Krasauskienė

UAB „Deloitte Lietuva“ projektų vadovė

Siekiant teisingai ir laiku apskaičiuoti pridėtinės vertės mokesť, labai svarbu teisingai ir laiku įforminti prekių ir (arba) paslaugų pirkimo ir pardavimo dokumentus. Tik tinkamai įforminti juridinę galią turintys dokumentai yra pagrindas apskaičiuoti prekių (paslaugų) pardavimo PVM ir daryti PVM atskaitą. Todėl šiame straipsnyje aptarsiu, kada atsiranda prievolė išrašyti PVM sąskaitą faktūrą, koku būdu jas galima išrašyti, kokie yra PVM sąskaitų faktūrų bei supaprastintų PVM sąskaitų faktūrų rekvizitai, taip pat nagrinėsiu kitas prievoles, susijusias su PVM sąskaitomis faktūromis. Šis straipsnis parengtas pagal įstatymų nuostatas, galiojusias iki 2010 m. rugsėjo 1 dienos.

Prievolės išrašyti PVM sąskaitą faktūrą atsiradimas

PVM sąskaita faktūra – tai laisvos formos rašytinis ar elektroninis dokumentas, kuriuo forminamas prekių tiekimas ir (arba) paslaugų teikimas bei avanso gavimas (su tam tikromis išimtimis).

PVM sąskaita faktūra privalo būti išrašyta nedelsiant patiekus prekes ar suteikus paslaugas, t. y. per trumpiausią terminą, per kurį įmanoma tai padaryti, nebent Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas (toliau – PVMĮ) nustatytą kita. Kadangi šio straipsnio tikslas yra išnagrinėti PVM sąskaitoms faktūroms keliamus

reikalavimus, o ne apmokestinimo momento nustatymo taisykles, todėl šias taisykles apžvelgsiu tik trumpai.

PVMĮ 79 str. 2 dalyje nustatyta, kad PVM sąskaita faktūra privalo būti išrašyta nedelsiant patiekus prekes ar suteikus paslaugas. Jeigu prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktas įforminamas ne PVM

sąskaita faktūra, o kasos aparato kvitu, tai PVM sąskaita faktūra išrašoma tik pirkėjo (kliento) pageidavimu. Turbūt pastebėjote, kad kai kurie pardavėjai prekių pardavimo ar paslaugų teikimo vietoje yra nurodę, kad PVM sąskaita išrašoma tik tą pačią dieną, kai prekė buvo parduota ar paslauga suteikta. Tad jeigu asmuo pageidauja gauti sandorio, kuris buvo įformintas kasos aparato kvitu, PVM sąskaitą faktūrą, jis privalo nedelsiant kreiptis į pardavėją įvykus prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktui, t. y. per trumpiausią terminą, per kurį įmanoma tai padaryti, ir pareikalauti tokios PVM sąskaitos faktūros, nes vėliau pardavėjas neprivalės jos išrašyti pirkėjui.

Atkreiptinas dėmesys, kad, atsižvelgiant į PVM mokėtojo veiklos specifiką, PVM sąskaita faktūra gali būti išrašoma ir vėliau, pavyzdžiui, teikiant ilgalaikes paslaugas (t. y. kai paslaugos teikiamos tam tikrą tęstinį laikotarpį). Teikiant ilgalaikes paslaugas, gali būti išrašoma visų per mėnesį suteiktų paslaugų sąskaita, bet ne vėliau kaip iki kito mėnesio, einančio po mėnesio, kuri buvo suteiktos paslaugos arba patiektos prekės, 10 dienas.

Teikiamų ilgalaikių paslaugų sąrašas nėra baigtinis. Nustatant, ar paslaugos teikiamos tęstinį laikotarpį, turi būti vertinamos paslaugų teikėjo ir kliento sudarytos sutartys. Jeigu iš tokių sutarčių galima spręsti, kad paslaugos yra teikiamos tęstinį laikotarpį, t. y. jei paslaugas numatoma teikti atitinkamą nustatytą laikotarpį, tokiu atveju paslaugų teikėjas gali išrašyti vieną per mėnesį klientui suteiktų paslaugų PVM sąskaitą faktūrą.

Pavyzdžiui, jeigu įmonė su reklamos bendrove sudarė ilgalaikę 4 mėnesių sutartį, pagal kurią

reklamos bendrovė įsipareigojo reklamuoti įmonę per įvairias žiniasklaidos priemones, tai reklamos bendrovė gali išrašyti vieną per mėnesį suteiktų paslaugų sąskaitą faktūrą. Tokia PVM sąskaita faktūra turi būti išrašoma iki kito mėnesio, einančio po mėnesio, kuri buvo suteiktos minėtos paslaugos, 10 dienos.

Atkreiptinas dėmesys: jeigu PVM sąskaita faktūra neišrašoma dėl to, kad to neprivaloma daryti pagal PVM įstatymo nuostatas (pavyzdžiui, PVM sąskaitos faktūros neprivalu išrašyti, kai PVM mokėtojas prekes tiekia ir paslaugas teikia fiziniams asmenims, kurie nėra apmokestinamieji asmenys, t. y. kai toks prekių tiekimas (paslaugų teikimas) įforminamas kasos aparato kvitu, prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitu arba išduodamas keleivinio transporto bilietas ir pan.), arba jeigu PVM sąskaita faktūra neišrašoma pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymo ir PVM įstatymo reikalavimus, tai neatleidžia nuo prievolės apskaičiuoti tiekiamų prekių ir (arba) teikiamų paslaugų pardavimo PVM (pardavimo PVM šiuo atveju apskaičiuojamas apskaitos registruose ir parodomas atitinkamo mėnesio PVM deklaracijoje). Tokiu atveju PVM apmokestinimo momentas atsiras įvykus tam iš nurodytų įvykių, kuris įvyksta anksčiau, t. y. kai prekė perduodama ar paslauga suteikiama arba kai gaunamas atlygis už patiektą prekę ar suteiktą paslaugą.

PVM sąskaitos faktūros išrašymo būdai

Kaip jau minėjau, PVM sąskaita faktūra – tai laisvos formos dokumentas, kuris gali būti tiek rašytinis, tiek elektroninis.

Vadinasi, PVM sąskaita faktūra gali būti išrašoma laisvos formos popieriniame blanke ar elektroninėmis priemonėmis.

PVM sąskaitą faktūrą išrašant elektroninėmis priemonėmis turi būti išankstinis susitarimas su pirkėju, išreikštas konkludentiniais veiksmais (pirkėjai priėmė prekes, paslaugas, sumokėjo už jas ir pan.), arba raštu įforminti pirkėjų ir pardavėjų sutikimai. Svarbu ir tai, kad PVM sąskaita faktūra turi atitikti reikalavimus, nustatytus elektroninių PVM sąskaitų faktūrų išrašymo, išsiuntimo ir saugojimo taisyklėse (toliau – Taisyklės), patvirtintose VMI viršininko 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. VA-82.

Taisyklėse nurodyta, kad išrašytas ir gautas elektronines PVM sąskaitas faktūras reikia saugoti elektroninėmis priemonėmis ir šių elektroninių PVM sąskaitų faktūrų neprivaloma išspausdinti popieriuje. Be kita ko, per visą išrašytų ir gautų elektroninių PVM sąskaitų faktūrų saugojimo laikotarpį įmonės privalo užtikrinti šių sąskaitų kilmės autentiškumą ir turinio vientisumą, t. y.:

- visų elektroninių PVM sąskaitų faktūrų turinys per visą saugojimo laikotarpį turi išlikti išskaitomas ir nepakeistas;
- kartu su visomis elektroninėmis PVM sąskaitomis faktūromis turi būti saugomi jų siuntėjo ir gavėjo rekvizitai, išrašymo, siuntimo ir gavimo datos.

Praktikoje pasitaikė atvejų, kai klientai teiravosi, ar privalu PVM sąskaitas faktūras saugoti Lietuvoje, ar galima jas laikyti kitoje šalyje. Minėtose Taisyklėse nurodyta, kad elektronines PVM sąskaitas faktūras galima saugoti tiek Lietuvos Respublikos

teritorijoje, tiek už jos ribų, tačiau neperžengiant Europos Sąjungos teritorijos sienų. Tačiau jeigu išrašytos ar gautos elektroninės PVM sąskaitos faktūros saugomos ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, tai tokia įmonė privalo apie tokią saugojimo vietą pranešti savo įregistravimo mokesčių mokėtoju vietos apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai Lietuvos Respublikoje ir užtikrinti visišką prieigą prie saugomų elektroninių PVM sąskaitų faktūrų, t. y. sudaryti sąlygas gauti visus duomenis elektroninėmis priemonėmis, juos skaityti ir kitaip naudoti Mokesčių administravimo įstatyme nustatytais pagrindais. Svarbu paminėti, kad popierinės PVM sąskaitos faktūros privalo būti saugomos šalies teritorijoje, t. y. Lietuvoje. Atsižvelgiant į tai, kad popierinėms ir elektroniniu būdu išrašytoms PVM sąskaitoms faktūroms keliami skirtingi saugojimo reikalavimai, gali kilti klausimas: kokios formos sąskaitos turi būti saugomos. Tokiu atveju reikia vadovautis paprasta taisykle: PVM sąskaitos faktūros turi būti saugomos tokios formos (rašytinės ar elektroninės), kokios jos buvo išrašytos ar gautos.

Atkreiptinas dėmesys, kad tais atvejais, kai PVM sąskaita faktūra yra išrašoma ant įprastinio PVM mokėtojo blanko ir jos elektroninis variantas (pavyzdžiui, pdf failo formato) yra persiunčiamas elektroniniu paštu ar paskelbiamas įmonės sukurtose elektroninėje sistemoje, prie kurios galima prisijungti per internetą, nėra laikoma, kad PVM sąskaita faktūra yra išrašyta elektroninėmis priemonėmis, todėl tokios PVM sąskaitos faktūros turi būti saugomos popierinės, išskyrus tas, kurios yra išrašomos ar buvo išrašytos įforminant PVM įstatymo

14 str. 6 dalyje nurodytų paslaugų (prekių) teikimą (tiekimą) (šiam straipsnyje minėtos ilgalaikės paslaugos) ir kurias pagal PVM įstatymo nuostatas yra leidžiama jas išrašiusiam asmeniui saugoti tik elektronine forma.

PVM sąskaitą faktūrą privalo išrašyti PVM mokėtojas – prekių tiekėjas ir (arba) paslaugų teikėjas. Jis PVM sąskaitoje faktūroje turi įforminti prekių ir (arba) paslaugų pardavimo tiek Lietuvos, tiek kitų Europos Sąjungos valstybių narių, tiek trečiųjų valstybių pirkėjams faktą.

Nuo tada, kai Lietuva įstojo į Europos Sąjungą, t. y. nuo 2004 m. gegužės 1 d., PVM sąskaitą faktūrą pardavėjo vardu gali išrašyti ir prekių (paslaugų) pirkėjas, tačiau tik tokiu atveju, jeigu yra sudaryta išankstinė sutartis pagal Susitarimo, kad prekių (paslaugų) tiekimą įformina pirkėjas, sudarymo taisyklės, patvirtintas VMI viršinininko 2004 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. VA-51. Taip pat PVM sąskaitą faktūrą pardavėjo vardu gali išrašyti ir trečiasis asmuo, pavyzdžiui, tarpininkas.

Svarbu įsidėmėti, kad susitarimas turi būti rašytinės formos ir jame turi būti nurodyta, kad:

- susitarimu tiekėjas ir pirkėjas susitaria, kad prekių tiekimo ir (arba) paslaugų teikimo dokumentus tiekėjo vardu įformina šių prekių (paslaugų) pirkėjas;
- tiekėjas išipareigoja pripažinti pirkėjo išrašytas prekių (paslaugų) pardavimo PVM sąskaitas faktūras per susitarime nustatytą laikotarpį;
- tiekėjas neturi teisės išrašyti susitarime nurodytų prekių (paslaugų) pardavimo PVM sąskaitų faktūrų;

- pirkėjo išrašytoje prekių (paslaugų) pardavimo PVM sąskaitoje faktūroje nurodytas PVM yra laikomas tiekėjo pardavimo PVM;

- pirkėjas išipareigoja pateikti (išsiųsti) tiekėjui prekių (paslaugų) pardavimo PVM sąskaitą faktūrą per 5 darbo dienas, skaičiuojant nuo PVM sąskaitos faktūros išrašymo dienos;

- tiekėjas išipareigoja nedelsdamas informuoti pirkėją apie savo duomenų (adreso, juridinio asmens kodo, PVM mokėtojo kodo ar pan.) pasikeitimą ar nebegaliojimą.

PVM sąskaitos faktūros rekvizitai

PVM įstatymo 80 straipsnyje nustatyta, kad PVM sąskaitoje faktūroje turi būti nurodyti tokie rekvizitai:

➤ *PVM sąskaitos faktūros išrašymo data*; ji įrašoma tuo momentu, kada sąskaita faktūra išrašoma. Svarbu atsiminti, kad PVM sąskaitos faktūros išrašymo datą draudžiama taisyti. Plačiau apie PVM sąskaitų faktūrų taisyimą skaitykite toliau šiame straipsnyje.

➤ *Prekių (paslaugų) pardavimo data, jeigu ji nesutampa su PVM sąskaitos faktūros išrašymo data*. Jeigu PVM sąskaita faktūra įforminamas avanso gavimas, – avanso gavimo diena, jeigu ji nesutampa su PVM sąskaitos faktūros išrašymo data.

Jeigu pagal sandorio sąlygas prekės bus perduotos arba visos paslaugos suteiktos anksčiau kaip po 12 mėnesių nuo sandorio sudarymo dienos, PVM įstatymo 14 str. 4 dalyje įtvirtintos

nuostatos leidžia PVM mokėtoju pasirinkti, ar prekių tiekimo arba paslaugų teikimo apmokestinimo momentu laikyti avanso gavimo momentą ar prekių tiekimo arba paslaugų teikimo momentą.

Tuo atveju, jeigu įmonė pasirenka avansą apmokestinti PVM ir avanso gavimo diena nesutampa su PVM sąskaitos faktūros išrašymo data, tada privaloma išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje nurodyti ne tik PVM sąskaitos faktūros išrašymo datą, bet ir avanso gavimo datą.

Praktikoje gali pasitaikyti atvejų, kuomet pagal pirminį susitarimą su paslaugos teikėju ar prekių tiekėju prievolės apskaičiuoti PVM nuo gauto avanso nėra, tačiau pasikeitus sandorio sąlygoms PVM nuo avanso privalo būti apskaičiuotas. Panagrinkime praktinį pavyzdį.

1 pavyzdys

Įmonė „Alfa“, PVM mokėtoja, 2009 m. spalio mėn. pasirašė sutartį su įmone „Beta“, PVM mokėtoja. Šioje sutartyje įmonė „Beta“ įsipareigojo patiekti įmonei „Alfa“ dujinį katilą ir jį sumontuoti ne vėliau kaip kitų metų rugpjūčio mėn. Pagal sutarties sąlygas spalio mėn. įmonė „Alfa“ pervedė įmonei „Beta“ 30 proc. vertės avansą.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal sutarties sąlygas avansas gaunamas už prekes ir darbus, kurie bus atlikti anksčiau nei per 12 mėn. (2010 m. rugpjūčio mėn.), įmonė „Beta“, gavusi avansą spalio mėn., PVM neskaičiuo.

2010 m. liepos mėn. paaiškėjo, kad įmonei „Beta“ pavyks patiekti dujinį katilą ir jį sumontuoti ne anksčiau nei lapkričio mėn. (t. y. vėliau kaip po 12 mėnesių nuo avanso gavimo dienos) dėl subrangovų vėlavimo. Tokiu atveju įmonei „Beta“, gavusiai avansą, atsiranda prievolė nuo jo apskaičiuoti PVM ir išrašyti PVM sąskaitą faktūrą.

Tačiau, kaip jau buvo minėta, įmonė „Beta“ avansą gavo 2009 m. spalio mėnesį, kai dar nežinojo, kad neįvykdys

sutarties sąlygų. Tokiu atveju įmonė „Beta“, įsitikinusi, kad sutartyje nurodytus darbus atliks vėliau kaip po 12 mėnesių, išrašo gauto avanso PVM sąskaitą faktūrą ir nuo šio avanso, gauto 2009 m. spalio mėnesį, apskaičiuoja pardavimo PVM. Įmonė „Beta“ nuo avanso apskaičiuotą pardavimo PVM sumą turi įtraukti į 2009 m. spalio mėn. PVM deklaraciją, o įmonė „Alfa“ PVM sąskaitoje faktūroje išskirtą PVM sumą įtraukia į PVM atskaitą tą mėnesį, kada buvo išrašyta PVM sąskaita faktūra, t. y. 2010 m. liepos mėnesį. Svarbu atkreipti dėmesį, kad PVM sąskaitoje faktūroje privalo nurodyti ne tik sąskaitos išrašymo datą, bet ir avanso gavimo datą.

➤ *PVM sąskaitos faktūros serija ir numeris, leidžiantys identifikuoti PVM sąskaitą faktūrą.* Nuo 2004 m. gegužės 1 d. nebeliko reikalavimo išrašant PVM sąskaitas faktūras naudoti specialius blankus, todėl atsirado naujas reikalavimas – PVM sąskaitoje faktūroje įrašyti seriją ir numerį.

PVM sąskaitos faktūros seriją ir numerį PVM mokėtojas gali pasirinkti savo nuožiūra, tačiau šis numeris turi būti sudarytas didėjančia tvarka ir paremtas viena ar daugiau serijų. PVM sąskaitos faktūros serija gali būti sudaroma iš raidinių ar skaitmeninių simbolių arba skaitmenų.

PVM mokėtojas turi teisę pats pasirinkti, ar PVM sąskaitoje faktūroje prie serijos (numerio) įrašyti žodį „serija“ („numeris“) ar jo neįrašyti. Svarbu, kad skirtingose PVM sąskaitose faktūrose nebūtų nurodomas tas pats numeris (paremtas ta pačia serija).

PVM sąskaitoje faktūroje nurodyti, kad tai yra PVM sąskaita faktūra, neprivaloma. Jeigu PVM mokėtojas nori tokia dokumente įrašyti dokumento pavadinimą, jis tai gali daryti savo nuožiūra.

➤ *Prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo PVM kodas.* Prekių (paslaugų)

teikėjas (teikėjas), PVM mokėtojas, prekių (paslaugų) pirkėjui išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje privalo nurodyti savo PVM mokėtojo kodą.

➤ *Prekių arba paslaugų pirkėjo (kliento) PVM mokėtojo kodas, kurį jis nurodė išsigydamas prekes ar paslaugas.* Jeigu Lietuvos Respublikos apmokestinamasis asmuo tiekia prekes ar teikia paslaugas šalies teritorijoje, pirkėjo PVM mokėtojo kodas (jei pirkėjas registruotas PVM mokėtoju) nurodomas visais atvejais.

Prekių (paslaugų) tiekėjas (teikėjas), PVM mokėtojas, prekių (paslaugų) pirkėjui išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje privalo nurodyti pirkėjo PVM mokėtojo kodą, kurį pastarasis pardavėjui nurodė išsigydamas prekes (paslaugas). Tais atvejais, kai PVM mokėtojas tiekia prekes (teikia paslaugas) Lietuvos ūkio subjektams, jis privalo pirkėjo PVM mokėtojo kodą nurodyti visais atvejais (jeigu pirkėjas įsiregistravęs PVM mokėtoju).

Jeigu pirkėjas yra fizinis asmuo, neįsiregistravęs PVM mokėtoju, tai gali būti nurodomas pirkėjo asmens kodas, bet tik pirkėjo, fizinio asmens, pageidavimu.

Norėčiau atkreipti dėmesį, kad prekiaujant su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis PVM mokėtojo kodas yra labai svarbus rekvizitas ir nuo jo išrašymo (neišrašymo) į PVM sąskaitą faktūrą gali priklausyti PVM tarifas, pavyzdžiui: jeigu pirkėjas, kitos ES valstybės PVM mokėtojas, savo PVM mokėtojo kodą nurodo tiekėjui, Lietuvos PVM mokėtoju, tai tiekėjas patiektoms ir į kitą ES valstybę išgabentoms prekėms gali taikyti 0 proc. PVM tarifą, ir atvirkščiai – jeigu minėtas kodas nebus nurodytas (ar prekės nebus išgabentos), prekės turi būti

apmokestintos Lietuvoje taikant nustatytą standartinį PVM tarifą.

Ar kitos ES valstybės pirkėjo nurodytas PVM mokėtojo kodas yra teisingas ir galioja toje Europos Sąjungos valstybėje, pasitikrinti galima Europos Komisijos interneto svetainėje (<http://europa.eu.int/vies>) arba kreipiantis į VMI Tarptautinių mainų skyrių.

Daugelis įmonių taiko tokia praktika, kai kitos Europos Sąjungos valstybės pirkėjo PVM mokėtojo kodas patikrinamas tik sudarius sutartį. Tačiau norint tiekimą į kitą Europos Sąjungos šalį apmokestinti 0 proc. PVM, viena iš sąlygų yra įsitikinti, kad nurodytas PVM mokėtojo kodas yra galiojantis (jeigu tenkinamos visos PVM įstatymo 49 straipsnyje nurodytos sąlygos). Todėl siekiant sumažinti galimą PVM apmokestinimo riziką, reikėtų užtikrinti kontrolę įmonėje, kad ES šalių pirkėjų PVM kodai būtų tikrinami nuolatos.

➤ *Prekių tiekėjo arba paslaugų tiekėjo pavadinimas arba vardas, pavardė (jeigu tai fizinis asmuo) ir buveinė arba nuolatinė gyvenamoji vieta (jeigu tai fizinis asmuo).* Prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas PVM sąskaitoje faktūroje turi nurodyti savo pavadinimą ir buveinę.

Jeigu prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas yra fizinis asmuo, jis PVM sąskaitoje faktūroje privalo nurodyti savo vardą, pavardę ir nuolatinę gyvenamąją vietą.

Tais atvejais, kai prekių tiekėjas ar paslaugų teikėjas yra užsienio apmokestinamasis asmuo, Lietuvoje vykdomas veiklą per nuolatinę buveinę, tai jis PVM sąskaitoje faktūroje privalo nurodyti savo pavadinimą ir adresą Lietuvoje (buveinės adresą), o jeigu veikia ne per nuolatinę buveinę, tai jis PVM sąskaitoje faktūroje nurodo savo pavadinimą ir buveinės adresą savo valstybėje.

➤ *Prekių arba paslaugų pirkėjo (kliento) pavadinimas arba vardas, pavardė (jeigu tai fizinis asmuo) ir adresas.* Prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktą įforminančioje PVM sąskaitoje faktūroje nurodomas pirkėjo (kliento) pavadinimas arba vardas, pavardė (jeigu tai fizinis asmuo) ir prekių arba paslaugų pirkėjo nurodytas adresas.

➤ *Tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų pavadinimas.* Be kitų pirmiau minėtų rekvizitų, prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktą įforminančioje PVM sąskaitoje faktūroje turi būti nurodomas tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų pavadinimas.

➤ *Tiekiamos prekės arba teikiamos paslaugos vieneto kaina (be PVM), taip pat nuolaidos, neįtrauktos į vieneto kainą.* Atkreiptinas dėmesys, kad teikiamos paslaugos vieneto kaina nurodoma tik tada, kai paslaugos apimtis yra išreiškiama kiekiniais matavimo vienetais, pavyzdžiui, valandomis. Todėl jeigu pati paslauga kiekinė išraiška neišreiškiama, PVM sąskaitoje faktūroje galima nurodyti tik pačios paslaugos kainą be PVM.

➤ *Tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų, apmokestinamų taikant vienodą tarifą, apmokestinamoji vertė.* PVM sąskaitoje faktūroje, kuria įforminamas prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktas, būtina nurodyti tiekiamų prekių arba teikiamų paslaugų, apmokestinamų taikant vienodą tarifą, apmokestinamąją vertę.

Jeigu viena sąskaita faktūra įforminamas prekių tiekimas ir (arba) paslaugų teikimas, kuris vadovaujantis PVM įstatymo nuostatomis yra apmokestinamas taikant skirtingus tarifus, tai būtina atskirai nurodyti taikant skirtingą tarifą apmokestinamų prekių ir (arba) paslaugų apmokestinamąją vertę.

2 pavyzdys

Įmonė „Gama“, PVM mokėtoja, išrašo sąskaitą kitai Lietuvos įmonei, PVM mokėtojai, už pratybų sąsiuvinius bei jų pristatymą. Atsižvelgiant į tai, kad viena PVM sąskaita faktūra įforminamas prekių tiekimas ir paslaugų teikimas, apmokestinami taikant skirtingus PVM tarifus (pratybų sąsiuviniai apmokestinami taikant lengvatinį 9 proc. PVM tarifą (pagal šiuo metu galiojančius PVM įstatymo nuostatus knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams 9 proc. lengvatinis tarifas bus taikomas iki 2010 m. gruodžio 31 d.), o pristatymo paslaugos – standartinį 21 proc. PVM tarifą), privalu atskirai nurodyti tiek pratybų sąsiuvinii, tiek transporto paslaugų apmokestinamąją vertę.

➤ *PVM tarifas (tarifai).* Prekių tiekimo (paslaugų teikimo) faktą įforminančioje PVM sąskaitoje faktūroje privalo būti nurodomas PVM tarifas. Jeigu prekės (paslaugos) apmokestinamos taikant standartinį PVM tarifą ir lengvatinį PVM tarifą (jeigu jis nustatytas), tai PVM sąskaitoje faktūroje nurodomi keli PVM tarifai.

Kaip pateikta 2 pavyzdyje, atsižvelgiant į tai, kad viena PVM sąskaita faktūra įforminamas ir prekių tiekimas, ir paslaugų teikimas, apmokestinami taikant skirtingus PVM tarifus, privalu atskirai nurodyti ne tik apmokestinamąją vertę, bet ir abu PVM tarifus.

Pagal dabar galiojančius PVM įstatymo nuostatus Lietuvoje taikomi trys PVM tarifai: standartinis – 21 proc., lengvatinis – 9 proc. (iki 2011 m. rugpjūčio 31 d. taikomas šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti, į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti, ir iki 2010 m.

gruodžio 31 d. taikomas knygomis ir neperiodiniams informaciniams leidiniams) ir 0 proc. PVM tarifas.

➤ *PVM suma nacionaline valiuta.* PVM sąskaitoje faktūroje PVM suma privalo būti nurodyta nacionaline valiuta. Šiuo metu Lietuvoje nacionalinė valiuta yra litas, todėl PVM suma privalo būti nurodoma litais. Jeigu prekių (paslaugų) pirkėjas reikalauja PVM sąskaitoje faktūroje PVM sumą nurodyti kita valiuta pavyzdžiui, eurai, ją galima pateikti kaip papildomą informaciją. Apmokestinamoji vertė ir kitos sumos gali būti nurodytos ir kitomis valiutomis.

➤ *Kai iforminamas prekių ir (arba) paslaugų, kurios neapmokestinamos, apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą arba už kurias prievolė apskaičiuoti (arba išskaičiuoti) ir sumokėti PVM tenka pirkėjui (klientui), tiekimas (teikimas), – nuoroda į atitinkamą PVM įstatymo arba Direktyvos 2006/112/EB nuostatą arba bet kokia kita nuoroda, kad prekės (paslaugos) neapmokestinamos, apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą ir (arba) už jas prievolė apskaičiuoti (arba išskaičiuoti) ir sumokėti PVM tenka pirkėjui (klientui).* Šis rekvizitas PVM sąskaitoje faktūroje nurodomas prekių (paslaugų) pardavėjo nuožūra. Sąskaitą išrašantis asmuo gali pasirinkti PVM sąskaitoje faktūroje pateikti nuorodą į PVM įstatymo straipsnį ar Direktyvos 2006/112/EB straipsnį arba tiesiog įrašyti atitinkamą sakinį iš PVM įstatymo arba Direktyvos 2006/112/EB.

1 lentelėje pateiktos dažniausiai pasitaikančios nuorodos į PVM įstatymo ir Direktyvos 2006/112/EB straipsnius, kai prekės ir paslaugos apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą.

1 lentelė

Apibūdinimas	PVM įstatymas	Direktyva 2006/112/EB
Prekių išgabenimas iš Europos Bendrijų teritorijos (eksportas)		
Prekės eksportuojamos į trečiąją valstybę, kai jas tiekėjas ar jo užsakymu kitas asmuo išgabena iš Europos Bendrijos teritorijos.	41 str. 1 dalis	146 str. 1 d. a punktas
Prekės eksportuojamos į trečiąją valstybę, kai jas pirkėjas ar jo užsakymu kitas asmuo išgabena iš Europos Bendrijos teritorijos.	41 str. 2 dalis	146 str. 1 d. b punktas
Vežimo paslaugos ir susiję sandoriai		
Teikiamos su prekių eksportu susijusios paslaugos, įskaitant vežimą bei papildomas vežimo paslaugas.	45 str. 1 dalis	146 str. 1 d. e punktas
Teikiamos su prekių importu susijusios paslaugos, įskaitant vežimą bei papildomas vežimo paslaugas.	45 str. 3 dalis	146 str. 1 d. e punktas
Prekių tiekimas į kitą valstybę narę		
Prekės tiekiamos į kitą ES valstybę narę.	49 str. 1 dalis	138 str. 1 dalis
Naujos transporto priemonės tiekiamos į kitą ES valstybę narę.	49 str. 2 dalis	138 str. 2 d. a punktas
Kilnojamųjų daiktų priežiūra ir perdirbimas		
Kilnojamųjų daiktų priežiūros (remonto, derinimo ir kt.), apdirbimo ir perdirbimo paslaugos straipsnyje nurodytomis sąlygomis.	51 straipsnis	146 str. 1 d. d punktas

➤ *Jei į kitą Europos Sąjungos valstybę narę bus tiekama nauja transporto priemonė, tuomet privaloma nurodyti šios transporto priemonės eksploatavimo pradžią, ridą, valandų skaičių.* Jei į kitą Europos Sąjungos valstybę narę parduodama nauja motorinė kelių transporto priemonė, tai PVM sąskaitoje faktūroje privaloma nurodyti šios transporto priemonės eksploatavimo pradžią (datą) ir ridą, o parduodant laivą ir (ar) orlaivį – eksploatavimo pradžią (datą) ir plauktų (skrustų) valandų skaičių.

Eksploatavimo pradžios nustatymo kriterijai yra patvirtinti Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 1K-066 „Dėl transporto priemonių eksploatavimo pradžios nustatymo kriterijų patvirtinimo“.

➤ *Tuo atveju, kai taikoma speciali turizmo paslaugų PVM apmokestinimo schema (nurodyta PVM įstatymo XII skyriaus antrame skirsnyje) arba speciali naudotų prekių, meno kūrinių, kolekcinėjų ir antikvarinių daiktų apmokestinimo PVM schema (nurodyta PVM įstatymo XII skyriaus trečiame skirsnyje), reikia nurodyti PVM įstatymo arba Direktyvos 2006/112/EB straipsnį.* Pavyzdžiui, kelionių organizatorius galutiniam vartotojui išrašytoje paslaugos, kuriai taikoma speciali apmokestinimo schema, suteikimo PVM sąskaitoje faktūroje gali įrašyti, kad taikomas PVM įstatymo XII skyriaus antras skirsnis, arba įrašyti sakinį iš PVM įstatymo: „taikoma speciali turizmo paslaugų apmokestinimo schema“, arba pateikti nuorodą į Direktyvos 2006/112/EB 306 straipsnį. Atitinkamas PVM įstatymo ir direktyvos nuostatas privalo nurodyti

pardavėjas, taikydamas specialią naudotų prekių, meno kūrinių, kolekcinų ir antikvarinių daiktų apmokestinimo schemą.

➤ *Kai prievolė apskaičiuoti PVM tenka užsienio apmokestinamojo asmens paskirtam fiskaliniam agentui, turi būti nurodomas to fiskalinio agento PVM mokėtojo kodas, pavadinimas arba vardas, pavardė (jei tai fizinis asmuo) ir adresas.* Jeigu užsienio apmokestinamasis asmuo įsiregistravo Lietuvoje PVM mokėtoju per fiskalinį agentą (tokia prievolė atsiranda, kaip PVM mokėtoja Lietuvoje registruojasi ne Europos Sąjungoje įregistruota įmonė), tai išrašomose sąskaitose faktūrose, be kitų privalomų PVM sąskaitos faktūros rekvizitų, privaloma nurodyti fiskalinio agento PVM mokėtojo kodą, pavadinimą arba vardą, pavardę (jei tai fizinis asmuo) ir adresą.

Tam tikrais įstatymo nustatytais atvejais gali būti išrašomos sąskaitos, kuriose nurodomi supaprastinti PVM sąskaitų faktūrų rekvizitai.

Supaprastinti PVM sąskaitų faktūrų rekvizitai

Tam tikrais PVM įstatyme nustatytais atvejais įmonės, išrašydamos PVM sąskaitas faktūras, gali nurodyti supaprastintus PVM sąskaitų faktūrų rekvizitus. Šie atvejai yra:

- kai prekės suvartojamos (ar paslaugos teikiamos) PVM mokėtojo privatiems poreikiams tenkinti (PVM įstatymo 5 ir 8 str.);
- kai pasigaminamas ilgalaikis materialusis turtas (PVM įstatymo 6 str.);
- kai įforminamas nuosavybės teisės objektas, kaip turtinio

įnašo, perdavimo faktas (PVM įstatymo 9 str. 2 d.);

- kai įforminamas nuosavybės teisės objekto perdavimo dėl PVM mokėtojo pasibaigimo reorganizavimo būdu faktas (PVM įstatymo 9 str. 3 d.);
- kai įforminamas pagerinto pastato (statinio) perdavimo faktas (PVM įstatymo 9 str. 4 d.).

Supaprastintos PVM sąskaitos faktūros išrašomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 780 „Dėl Mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo ir pripažinimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 9 d. nutarimo Nr. 407 redakcija) nuostatomis.

2 lentelėje pateikta, kokie rekvizitai turi būti nurodyti minėtais atvejais.

2 lentelė

Apibūdinimas	Rekvizitai
Prekės suvartojamos (ar paslaugos teikiamos) PVM mokėtojo privatiems poreikiams tenkinti arba pasigaminamas ilgalaikis materialusis turtas	Išrašymo data; serija ir numeris; prekių tiekėjo (paslaugų teikėjo) PVM mokėtojo kodas; prekių (paslaugų) pavadinimas; prekės (paslaugos) vieneto kaina (be PVM), taip pat nuolaidos, neįtrauktos į vieneto kainą; prekių (paslaugų), apmokestinamų taikant vienodą PVM tarifą, apmokestinamoji vertė (be PVM); PVM tarifas (tarifai); PVM suma nacionaline valiuta; nuoroda į PVM įstatymo atitinkamą straipsnį (pavyzdžiui, 5, 6, 8 straipsnius) ar įrašai: „prekių suvartojimas privatiems poreikiams tenkinti“; „ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimas“, ir pan.
Turtinio įnašo perdavimas, nuosavybės teisės objekto perdavimas dėl reorganizavimo arba pagerinto pastato (statinio) perdavimas	Prekes patiekusio ūkio subjekto PVM mokėtojo kodas; ūkio subjekto, perimančio nuosavybės teisės objektus kaip turtinį įnašą arba dėl kito PVM mokėtojo reorganizavimo, arba pagerinto pastato (statinio) savininko pavadinimas, kodas (vardas, pavardė ir asmens kodas, jeigu tai fizinis asmuo) ir PVM mokėtojo kodas (jeigu yra); tiekiamų prekių pavadinimas; tiekiamų prekių apmokestinamoji vertė; PVM tarifas (tarifai) ir PVM suma; perduodant iš esmės pagerintą pastatą (statinį), papildomai turi būti nurodytas ir metų skaičius, likęs iki PVM atskaitos tikslinimo laikotarpio pabaigos; PVM sąskaitose faktūrose privalo būti nuoroda į PVM įstatymo 9 straipsnio atitinkamą dalį (pavyzdžiui, 2, 3 ar 4 dalį) arba įrašai: „turtinis įnašas“; „nuosavybės teisės objekto perdavimas dėl reorganizavimo“ ar „iš esmės pagerinto pastato perdavimas“).

Atkreiptinas dėmesys, kad PVM mokėtojas turi teisę visą per mokestinį laikotarpį (dažniausiai PVM mokestinis laikotarpis yra vienas mėnuo) įvykusį prekių suvartojimą ir paslaugų teikimą privatiems poreikiams tenkinti įforminti viena bendra PVM sąskaita faktūra.

Klaidų taisymas PVM sąskaitose faktūrose

Labai svarbu žinoti, koku atveju leidžiama taisyti PVM sąskaitas faktūras ir kada sąskaitą reikėtų perrašyti iš naujo. Buhalterinės apskaitos įstatymo 18 straipsnyje įtvirtintos nuostatos, kokie apskaitos dokumentai gali būti taisomi ir kokias klaidas galima taisyti. Šios nuostatos taikomos ir PVM sąskaitoms faktūroms. Minėtame straipsnyje nurodyta, kad apskaitos dokumentuose galima taisyti kiekį, sumą ir tekstą, išskyrus dokumento surašymo datą. Taisant klaidą, klaidingas tekstas arba skaičius perbraukiamas taip, kad galima būtų juos perskaityti, ir įrašomas teisingas. Šalia ištaisyto įrašo pasirašo taisomą apskaitos dokumentą pasirašęs asmenys ir nurodoma taisymo data. Svarbu paminėti, kad tokie taisymai daromi tik surašant dokumentą.

Kitos prievolės, susijusios su PVM sąskaitomis faktūromis

Apmokestinamieji asmenys, išrašydami PVM sąskaitas faktūras, ne tik privalo laikytis straipsnyje minėtų PVM sąskaitoms faktūroms keliamų reikalavimų, bet ir tvarkyti gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registrus. Vadinasi, asmenys, kurie nelaikomi apmokestinamaisiais asmenimis, pavyzdžiui, biudžetinės įstaigos, neprivalo tvarkyti registro tiek, kiek tai susiję su jų valstybės ir savivaldybių veikla.

Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo taisyklės yra patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. VA-55. Šiose taisyklėse nurodyta, kad registrai (popierinės ir (arba) kompiuterinės formos), kaip ir pačios PVM sąskaitos faktūros, turi būti saugomi 10 metų. Dingęs, visiškai ar iš dalies sugadintas registras turi būti atkuriamas vadovaujantis Dingusių, visiškai ar iš dalies sugadintų apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų atkūrimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 1 d. nutarimu Nr. 1022.

Popierinės formos registrai, kalendoriniams metams pasibaigus, iki kitų metų kovo 1 d., turi būti susiūti (irišti), sunumeruoti ir paskutiniame lape nurodytas lapų skaičius. Kompiuterinės formos registrai, kalendoriniams metams pasibaigus, gali būti laikomi (saugomi) kompiuterinėse laikmenose tais atvejais, kai apmokestinamasis asmuo gali užtikrinti, kad minėti registrai išliks autentiški ir prienami visą jų saugojimo laiką.

Darbo priemonės buhalteriams

LEIDYKLA

BUHALTERINĖS APSKAITOS PAGRINDAI + UŽDUOTYS IR JŲ SPRENDINIAI

Atnaujinta ir papildyta 7 laida

Bendras tiražas – net 30 000 egzempliorių!

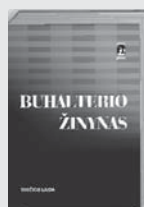
Knyga skirta norintiems savarankiškai įgyti tvirtus buhalterinės apskaitos pagrindus. Joje išsamiai aptariama visa buhalterinė apskaita – nuo apskaitos dokumentų surašymo iki finansinių ataskaitų sudarymo. Taip pat aptariama vadybos ir kaštų apskaita, kuri literatūroje lietuvių kalba detalai nebuvo nagrinėjama.

Nagrinėjamus klausimus suvokti padės kontrolinės užduotys. Kartu pateikiami užduočių sprendiniai su komentarais. Visa tai surinkta atskiroje knygoje „Užduotys ir jų sprendiniai“.

Kaina – 140 Lt (su PVM).

Prekės kodas: BAP7

BUHALTERIO ŽINYNAS (III LAIDA)

Žinyne pateikiami VAS ir kitų buhalterinės apskaitos reglamentų komentarai, išsamūs pavyzdžiai, praktiniai patarimai ir rekomendacijos. Knyga orientuota į mažas ir vidutines įmones, kurių buhalteriai dažniausiai atlieka ir kitas funkcijas, pavyzdžiui, juristo. Todėl joje aptariama ne tik buhalterinė apskaita ir finansinė atskaitomybė, bet ir darbo santykiai (darbo sutartis, darbo ir poilsio laikas, darbo užmokestis ir skatinimas ir pan.), įvairios civilinės sutartys, raštvedybos ir dokumentų tvarkymo reikalavimai, buhalterio atsakomybė ir profesinė etika.

Kaina – 154 Lt (su PVM).

Prekės kodas: BŽ3

SĄSKAITŲ KORESPONDENCIJŲ ŽINYNAS

Žinyne pateikta daugiau kaip 10 000 sąskaitų korespondencijų, išreiškiančių įvairiausius įmonių ūkinės veiklos faktus. Kad būtų patogu ieškoti, jos sugrupuotos sąskaitų plano principu: pradžioje pagal sąskaitų klases, toliau – pagal sąskaitų grupes ir konkrečias sąskaitas, galiausiai – pagal vienuose ūkinės operacijos, pavyzdžiui, ilgalaikio materialiojo turto įsigijimas, jo nusidėvėjimas, vertės sumažėjimas, perleidimas ir nurašymas.

Šiame leidinyje naudojamas sąskaitų planas yra nepalyginti išsamesnis už pavyzdinį. Todėl žinynas patarčiau buhalterui, rengiančiam arba tobulinančiam individualų įmonės sąskaitų planą.

Kaina – 159 Lt (su PVM)

Prekės kodas: SKŽ1

Daugiau informacijos – atnaujintoje svetainėje www.paciolis.lt.

Leidinius galite įsigyti sumokėję jų kainą į UAB „Pačiolis prekyba“ (į. k. 300807502), a. s. LT34704406000597111 AB SEB banke. Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekių kodus ir pristatymo adresą.**

Leidinius pristatysime **NEMOKAMAI.**

Leidinius platina
Pačiolis
prekyba